

Franco Fagioli is geïnspireerd door de castraten

“EEN COUNTERTENOR IMITEERT GÉÉN VROUWEN”

*Volgens countertenor FRANCO FAGIOLI kunnen we in onze tijd nog wat leren van de genderflexibiliteit van historische castraten, die operarollen voor mannen én vrouwen vertolkten. Vanuit zijn huis in Madrid, waar hij op moment van schrijven verplicht in quarantaine zit, vertelt Fagioli over zijn nieuwste album *Veni Vidi Vinci*, de natuurlijkheid van vibrato en de ontdekking van zijn hoge mannenstem.*

Tekst: MYRTHE MEESTER

Foto: IGOR STUDIO/DEUTSCHE GRAMMOPHON

W*aarom heb je ervoor gekozen om je nieuwe album te wijden aan de Italiaanse operacomponist Leonardo Vinci?*

“Ik leerde Vinci kennen toen ik een paar jaar geleden in zijn opera *Artaserse* zong, samen met vier countertenorcollega's. Het was een prachtige opera en het werd een groot succes, vooral de aria *Vo solcando un mar crud*, die ook op YouTube staat en waarin ik met een grote pruik op sta te zingen. Daarna kwam ik op het idee om een hommage aan Vinci te brengen, samen met het orkest Il Pomo d'Oro.”

Klopt het dat Leonardo Vinci niet zo'n bekende componist is?

“Vinci was onderdeel van de achttiende-eeuwse Napolitaanse School. Daarvan zijn tegenwoordig maar een paar individuele componisten echt bekend, zoals Nicola Porpora en Giovanni Battista Pergolesi. In die tijd waren de allerbeste muziekscholen van Europa gevestigd in Bologna en Napels, waar de grote castraten, musici en componisten werden getraind. Bijna elke week ging er een opera in première. Naar de opera gaan, was een beetje zoals naar de film gaan in onze tijd. Vinci heeft tientallen opera's geschreven. Daaruit heb ik veertien aria's geselecteerd die het beste bij mijn stem passen. Dat zijn gedeeltelijk aria's die geschreven waren voor castraten, maar ook aria's die werden gezongen door vrouwen. Daarmee wil ik iets laten zien van de flexibiliteit van componisten uit die tijd.”

Was het in de achttiende eeuw gebruikelijk dat mannen vrouwenrollen zongen?

“Ja. De meeste castraten maakten hun operadebuut met vrouwelijke rollen. Vanwege hun jonge leeftijd, maar ook vanwege hun castratie, hadden ze een verfijnd, vrouwelijk uiterlijk, dus dat paste uitstekend. Later in hun carrière begonnen ze ook mannenrollen te zingen, vaak zelfs de heldenrol van de opera. Andersom zag je ook dat mannenrollen soms gezongen werden door een vrouw. Daar waren praktische redenen voor: een componist schreef zijn opera vaak voor een specifiek gezelschap en moest daarbij gebruikmaken van de zangers en zangeressen die beschikbaar waren.”

Hoe zou je de stijl van Leonardo Vinci omschrijven?

“Het wordt de pregalante stijl of rococostijl genoemd. Dat is de stijl tussen de late barok en het begin van het classicisme, de muziek die de deur opende voor de stijl van Gluck en Mozart. Die wordt gekenmerkt door prachtige, zangerige melodieën, waarbij de begeleiding bijdraagt aan de sfeer van het stuk. Als een aria bijvoorbeeld over een veldslag gaat, drukt het ritme van de bas iets strijdvaardigs uit. Sommige aria's gaan over de zee, golven of vogels, en ook dat hoor je terug in de bas. Maar het belangrijkste is de melodie, die zich op een prachtige manier ontwikkelt. Deze muziek is volkomen ingebed in de Italiaanse zangschool, ook wel belcanto genaamd. Het is een zangtechniek die vooral door de castraten is ontwikkeld. De eerste handboeken over belcanto zijn geschreven door Italiaanse castraten als Tosi en Mancini. Het is op deze handboeken dat ik mij als Italiaans georiënteerde countertenor baseer.”

**Paspoort
FRANCO
FAGIOLI**

Geboren: 1981,
Tucumán
(Argentinië)

Opleiding: Piano
en zang aan het
Instituto Superior
de Arte van
Teatro Colón,
Buenos Aires

Carrière: Zijn
internationale
carrière begon in
2003, toen hij de
Duitse zangcom-
petitie Neue
Stimme won.
Sindsdien treedt
hij wereldwijd op
in de grootste
operahuizen. Hij
heeft zeven solo-
albums op zijn
naam staan,
waarvan vier bij
Deutsche
Grammophon

*Is het vibrato in jouw stem ook
een kenmerk van de Italiaanse
School?*

“Vibrato is een universele
eigenschap van de menselijke
stem. Geluid is een dynamisch
element: het leeft en begint
met de beweging van de stem-
banden. Dus vibrato is iets
volkomen natuurlijks. Als je
ervoor kiest om niet met
vibrato te zingen, is dat iets
extra's. Voor mij als zanger in
de Italiaanse stijl is vibrato een
wezenlijk element van mijn
stem.”

*Klopt het dat je in je jeugd in
Argentinië nog nooit van coun-
tertenors had gehoord?*

“Dat klopt. In mijn jeugd zong
ik als jongenssopraan in een
koor. Ik had een heel hoge
stem en dacht dat ik daarmee
vrouwen imiteerde. Later bleef
zingen een hobby van me,
maar ik wist niet dat je deze
zangvorm ook professioneel
kon ontwikkelen. Soms liep ik
zingend over straat met mijn
vriend, die zei: ‘Hou op! Ik
schaam me voor je!’ Pas toen
ik een cd kocht met het *Stabat
Mater* van Pergolesi, uitge-
voerd door Emma Kirkby en
James Bowman, kwam ik
erachter wat een countertenor
was en besloot ik dat ik er zelf
een wilde worden. Ik ontdekte
dat je als countertenor geen
vrouwen imiteert. Want zelfs
als je, met je ogen dicht, even-
tjes denkt dat je een vrouw
hoort zingen, klink ik toch
nooit precies hetzelfde als een
vrouw. Het heeft geen zin om
ons te vergelijken.” «

*Veni Vidi Vinci – aria's van
Leonardo Vinci
Franco Fagioli, Il Pomo d'Oro
o.l.v. Zefira Valova
Deutsche Grammophon,
0028948383580*